HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

פנו מקום לבן מאתים מנה אמר לפניו רבי ישמעאל ברבי יוסי רבי אביו של זה יש לו אלף ספינות בים וכנגדן אלף עיירות ביבשה אמר לו לכשתגיע אצל אביו אמור לו אל תשגרהו בכלים הללו לפני ° רבי מכבד עשירים ר' עקיבא מכבד עשירים כדדרש [א] רבא בר מרי [1] ישב עולם לפני אלהים חסד ואמת מן ינצרהו אימתי ישב עולם לפני אלהים בזמן שחסד ואמת מן ינצרהו רבה בר בר חנה אמר כגון יתד של מחרישה אמר רב נחמן תנא דבי שמואל [א] דבר הניטל בשבת אוסר דבר שאינו ניטל בשבת אינו אוסר תניא נמי הכי יש לו טבל יש לו עששית וכל דבר שאינו ניטל בשבת אינו אוסר: **מתני'** [ב] המניח ביתו והלך לשבות בעיר אחרת אחד נכרי ואחד ישראל הרי זה אוסר דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר אינו אוסר רבי יוסי אומר נכרי אוסר ישראל [ב] אינו אוסר שאין דרך ישראל לבא בשבת רבי שמעון אומר אפילו הניח ביתו והלך לשבות אצל בתו באותה העיר אינו אוסר שכבר הסיע מלבו: **גמ'** [ג] אמר רב הלכה כר"ש ודוקא בתו אבל בנו לא דאמרי אינשי נבח בך כלבא עול נבח בך גורייתא פוק: **מתני'** [ד] בור שבין שתי חצירות אין ממלאין ממנו בשבת אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוה עשרה טפחים [ה] בין מלמטה בין מתוך אוגנו רבן שמעון בן גמליאל אומר בית שמאי אומרים מלמטה ובית הלל אומרים מלמעלה א"ר יהודה לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניהם: **גמ'** אמר רב הונא למטה למטה ממש למעלה למעלה ממש וזה וזה בבור ורב יהודה אמר [ג] למטה למטה מן המים למעלה למעלה מן המים א"ל רבה בר רב חנן לאביי הא דאמר רב יהודה למטה למטה מן המים מאי שנא למטה ממש דלא דעריבי מיא למטה מן המים נמי הא עריבי מיא א"ל לא שמיע לך הא דאמר רב יהודה אמר רב ומטו בה משום רבי חייא [ד] צריך שיראו ראשן של קנים למעלה מן המים טפח ותו הא דאמר רב יהודה למעלה למעלה מן המים מאי שנא למעלה ממש דלא דעריבי מיא למעלה מן המים נמי הא עריבי מיא אמר ליה לא שמיע לך הא דתני יעקב קרחינאה [ה] צריך שישקע ראשי קנים במים טפח ואלא הא [ו] דאמר רב יהודה קורה ארבע מתרת בחורבה [י] ורב נחמן אמר רבה בר אבוה

קורה

רש"י

פנו מקום לבן מאתים מנה. [ז] כלומר מקום חשוב יותר בין גדולים לפי כבוד עשרו: **אביו של זה.** בוניים: **בכלים הללו.** בבגדים הללו שאין נראה עשיר כל כך: **אימתי ישב עולם.** בזמן שיש בו עשירים שגומלין [א] ומזמנין מזונות לעניים והם ינצרוהו: **מן.** לשון מזונות: **כגון יתד של מחרישה.** קביליי"א הויא תפיסת יד: **דבר הניטל בשבת.** אינו תפיסת יד ואוסר דאי בעי שקיל ושדי ליה לברא: **עששיות.** של ברזל חתיכות גדולות: **מתני' הרי זה אוסר.** דדירה בלא בעלים שמה דירה: **אינו אוסר.** דלאו שמה דירה: **רבי יוסי.** נמי סבירא ליה לאו שמה דירה מיהו נכרי אוסר שמא יבא היום: **הסיע.** הסיח דירת ביתו מלבו: **גמ' ודוקא בתו.** דעביד איניש דדייר אצל חתנו אבל בנו אין אדם מסיח דעתו מביתו לדור אצל כלתו שמא תתקוטט ויצא: **כלבא.** זכר כגון חתנו: **גורייתא.** נקבה כגון כלתו: **מתני' בור שבין שתי חצירות.** חציו בזו וחציו בזו: **אין ממלאין הימנו.** שזה ממלא מרשות חבירו אא"כ כו': **בין מלמטה.** בגמ' מפרש: **בין מתוך אוגנו.** אע"פ שאינה נוגעת במים קל הוא שהקילו חכמים במים דאמר ביה גוד אחית למחיצה ובלבד שתהא בתוך אוגן הבור שתראה כהפסקה: **מן הכותל שביניהם.** שמפסקת בין החצירות ומפסקת על פני הבור ואע"פ שאינה נכנסת לתוך אוגנו: **גמ' למטה.** דקאמרי ב"ש: **למטה ממש.** סמוך למים ואין צריכין ראשי קנים ליגע במים: **למעלה.** דקאמרי ב"ה: **למעלה ממש.** סמוך [ב] משפתו מלמעלה אם ירצה דיו בכך: **וזה וזה בבור.** אפילו לב"ה צריך שתהא כל מחיצת עשרה מאוגן הבור ולפנים: **ורב יהודה אמר למטה.** דב"ש: **למטה מן המים.** שתהא המחיצה תחובה בקרקעית הבור: **למעלה.** דב"ה: **למעלה מן המים.** ובהא מקילי שאין קנים צריכין ליגע במים אבל למעלה ממש לא. מעלה דרב יהודה הוא מטה דרב הונא: **דעריבי מיא.** תחת המחיצה: **הא עריבי מיא.** על המחיצה פעמים שהמים עמוקים מעשרה: **שיראו ראשי קנים.** העליונים: **ותו.** לרב יהודה נמי אליבא דב"ה דאמרי למעלה מן המים סמוך למים אבל רחוק מן המים לא: **מ"ש למעלה ממש.** דהוא רחוק מן המים דלא שאין מחיצת הפסק ניכרת במים ועריבי מיא להדיא למטה נמי מאי הפסק איכא הרי אין נוגעין במים: **שישקע ראשי הקנים.** התחתונים ובהא פליגי דבית שמאי בעו מחיצה המפסקת עד התהום וב"ה בעו היכר מחיצה: **קורה ד' מתרת בחורבה.** קורה התחובה מחומה לחומה בחורבה כדרך חורבות הנופלות ונשארים בהן קורות ויש ברחבה ארבעה והיא מוטלת על רחבה מותר לטלטל תחתיה דאמר שני חודיה יורדין וסותמין דסבר לה כרבי ישמעאל בר"י דאמר [לקמן ע"ב] מחיצה תלויה מתרת ולית הלכתא כוותיה. ולהכי נקט ארבעה דכי אמרת חודיה יורדין וסותמין יהא בין חלל המחיצות ארבעה דמחיצה העשויה לפחות מחלל ארבעה אינה מחיצה:

מתרת

תוספות

דעריבי מיא. פי' ואין היכר הפרשה ביניהם אבל אם יש היכר אע"פ שהמים באים מצד זה לצד זה לא קפיד דאי הוה קפיד לא היה מועיל אפילו מחיצה של ברזל כדאמרינן במי שהוציאוהו (לעיל דף מח.): **צריך** שיראו ראשי קנים למעלה מן המים טפח. ואין נראה כפירוש הקונטרס דב"ש בעו מחיצה מפסקת עד התהום אלא שתהא י' טפחים בתוך המים ואפילו המים עמוקים הרבה ועריבי מיא מתחת המחיצה סגי בהכי לב"ש כיון שיש היכר מחיצת עשרה בתוך המים וב"ה בעו היכר מחיצת עשרה למעלה חוץ מן המים וטפח בתוך המים כדקאמר צריך שישקע ראשי קנים במים טפח: **קורה** ארבעה מתרת בחורבה. פי' בקונטרס דלהכי נקט רחב ארבעה דכי אמרת חודין יורדין וסותמין [ג] יהיה בין חלל המחיצה ד' דמחיצה העשויה לפחות מארבעה חללה לא שמה מחיצה משמע מתוך פירושו דכי אין בו ד' נמי היה אומר פי תקרה יורד וסותם מרוח אחת אם הוי שאר הרוחות מוקפות מחיצה והוא עצמו פירש קורה ארבעה מתרת במים בבור שבין שתי חצירות [ד] ונתן על רחבה באמצע הבור למעלה ולדבריו התם למה צריך שם קורה ארבעה כיון שהחצירות מוקפות מחיצה ואין צריך כי אם להפסיק ועוד קי"ל כרב דאמר פי תקרה יורד וסותם וקי"ל [ה] נמי כרבא לגבי אביי דקורה משום היכר ולא משום מחיצה היינו משום דבקורה שאינה רחבה כי אם טפח לא אמר פי תקרה יורד וסותם עד שיהא רחבה ארבעה והכי נמי מוכח פ"ק דשבת (דף ט.) גבי איסקופה דלפי תקרה בעינן רחבה ארבעה גבי [ו] דקאמר כגון שקירה בשתי קורות ואין באחד ד' כו' ולאביי נמי דקא אמר קורה משום מחיצה נראה לר"י דלא הוי אלא מדרבנן כמו למאן דאמר משום היכר אלא דסבר אביי דמשום היכר לא היו מתירין חכמים את המבוי אלא שעשאוה כמחיצה דפי תקרה ולא הוי קורה משום מחיצה פירושו כמו לחי משום מחיצה דהוי דאורייתא כדאמרי' בפ"ק (דף יב:) הכשירו בלחי הזורק לתוכו חייב והא דקאמר בפ"ק (ג"ז שם:) אמילתיה דרב יהודה דאמר מבוי שאינו ראוי לשיתוף הכשירו בלחי הזורק לתוכו חייב הכשירו בקורה הזורק לתוכו פטור אלמא לחי משום מחיצה וקורה משום היכר אינו בא לומר דקורה ע"כ משום היכר ולא משום מחיצה דאפילו הוי משום מחיצה הזורק לתוכו פטור משום דלא הוי מחיצה אלא מדרבנן אלא כלומר לחי ודאי משום מחיצה אבל קורה מצינו למימר משום היכר ומיהו רב יעקב בר אבא שמקשה שם על רבא מיתר על כן א"ר יהודה ° דאפילו קורה משום מחיצה דאוריי' טועה היה וליתא דאפילו למ"ד משום מחיצה לא הוי אלא מדרבנן וכן משמע בסוף כל גגות (לקמן צה.) דמוכח אביי לרבה מברייתא דיתר על כן דשתי מחיצות דאורייתא מדמתיר בקורה מכאן וקורה מכאן אע"ג דסבר אביי דקורה משום מחיצה אלא ודאי לא הוי אלא מדרבנן מיהו יש לדחות דלדבריו דרבה קא מותיב דסבר דהויא משום היכר:

קורה

מסורת הש"ס

א) [גיר' ע"י רבה בר מרי], ב) לעיל מז. סב:, ג) [לעיל מז. ע"ש], ד) סוכה טז. [ע"ש כמה שינויים גם בפלוגתא דב"ש וב"ה איתא שם להיפך וע"ש תוס' טז: ד"ה ב"ש], ה) בסדר המשנה וברי"ף גרסינן בין מלמעלה בין מלמטה וכו' ועי' תוי"ט ד"ה בין, ו) [לקמן לה.], ז) יש גורסין כאן סבור היה רבי שזה עשיר יותר מבן בוניים,

תורה אור השלם

1. יֵשֵׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים חֶסֶד וֶאֱמֶת מַן יִנְצְרֻהוּ: תהלים סא ח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אימתי וכו' שגומלין חסד ומזמנין: (ב) ד"ה למעלה ממש סמוך לשפתו: (ג) תום' ד"ה קורה וכו' יורדין וסותמין יהא בין חלל המחיצות ד' וכו' לפחות מארבעה חלל לא: (ד) בא"ד בבור שבין שתי חצירות ונתונה על רחבה וכו' למה צריך קורה כצ"ל ותיבת שם נמחק: (ה) בא"ד וקי"ל נמי כרבא לגבי אביי. נ"ב עי' בתוס' פ"ק דף טו בד"ה אביי לטעמיה: (ו) בא"ד גבי הא דקאמר כגון שקירה:

גליון הש"ס

גמ' רבי מכבד עשירים. בלקוטי מהרי"ל שמעתי ממהר"ס סג"ל די"ל מתוך שרבי עצמו היה עשיר מופלג לכך הרגיל עצמו לכבד עשירים כדי להתלמד להעם שיכבדו ג"כ אותו בשביל עשרו ולא בשביל תורתו שלא רצה להשתמש בכתרה של תורה ליטול עטרה להתגדל בה עכ"ל: תוס' ד"ה קורה וכו' דאפילו קורה משום מחיצה דאורייתא. עיין לעיל דף ח ע"ב תד"ה מניח:

לעזי רש"י

קביל"א [קוביל"א]. יתד, וו, זיז.

מוסף רש"י

ר' יהודה אומר אינו אוסר. הואיל ואינו בעיר (לעיל סב.). נכרי אוסר. אף על פי שאינו בעיר שהרי יכול לבא היום מן הדרך, אבל ישראל מהלך מכאן ולא בא מערב שבת הסיח דעתו מלבא לביתו לא יבא, הלכך כמאן דלית ליה דירה בעלים דמי (שם). לשבות אצל בתו. בתו שבאותה העיר (שם). בור שבין שתי חצירות. חציו בחצר זו וחציו בחצר זו ומחיצה בין החצרות ומחיצה תלויה על פי הבור, ולא עשו פתח ביניהם לערב זו עם זו, אין ממלאין ממנו בשבת. לא זה ולא זה, לפי שמימי (סוכה טז.). בין מלמטה. סמוך למים, בין מתוך אוגנו. כלומר בין מלמעלה רחוק מן המים, ובלבד שתהא בתוך אוגן של בור, דמוכחא מילתא דבשביל אוגן המים נעשית, ומפרשינן טעמא (לקמן) שמחיצה תלויה מתרת במים, דקל הוא שהקילו חכמים במים אבל מחיצה החוצצת את החצירות ומהלכת על פי הבור שלא נעשה בשביל המים אינה מתרת, דאין מחיצה תלויה מתרת במים אלא הנעשית בשביל להתיר מלוי המים, כגון המים, דתנן (לקמן פז:) דעושין לה מחיצה תלויה וכגון זו שבתוך אוגן הבור (סוכה טז.). מלמעלה. דיו אם עשאה מלמעלה מתוך אוגנו (שם טז:). מן הכותל שביניהם. אותה הנעשית לחוץ בין החצרות על פי הבור, ואע"פ שלא נעשית בשביל המים, דקא סבר מחיצה תלויה מתרת בחצרות אפילו כל טלטול (שם). קורה ארבעה מתרת בחורבה. חורבה הפרוצה ברשות הרבים ונאסרה בטלטול ויש בה קורה, ראשיה נתונים על שני יתידות, מותר לטלטל תחתיה, דארבע פיותיה יורדין וסותמין, ב' בלדה וב' בראשיה (לקמן צד:).

עין משפט נר מצוה

כג א מיי' פ"ד מהל' עירובין הלכה יד סמג עשין א טור ש"ע א"ח סי' שע סעיף ב:

כד ב מיי' שם הלכה יג וסמג שם טור ש"ע א"ח סי' שעא ס"א:

כה ג ד ה ו מיי' פ"ג מהלכות עירובין הלכה כא ופט"ו מהלכות שבת הלכה יא סמג עשין א טוש"ע א"ח סי' שנו סעיף א וסי' שעו ס"א:

רבינו חננאל

ר' עקיבא וגם ר' היו מכבדים עשירים. והיו דורשין האי קרא ישב עולם, כלומר מי שנתן לו העולם הזה, ישב לפני אלקים בזמן שגומל חסדים, כדכתיב חסד ואמת מן ינצרוהו. **רבה בר רב הונא אמר אפי' יתד של מחרישה.** אם יש לו לבעל חצר באותו הבית הרי זה תפיסת יד. **דבי שמואל תנא דבר הניטל בשבת אוסר ושאינו ניטל בשבת אינו אוסר.** פי' אם יש לבעל החצר בבית ההוא דבר הניטל בשבת, יתכן שיזדמן לבעל הבית [א] ליטול החצר לנטלו [ב] בשבת. ויטלנו לבעל החצר שם תפוסת יד. לפיכך הדר שם אוסר עליו עד שיערב. אבל [אם] הוא דבר שאינו ניטל בשבת, הואיל ואינו ניטל בשבת [ג] אין רשות לבעל החצר לאותו בית, לפיכך הדר שם אינו אוסר עליו. **מתני', ר' שמעון אומר המניח ביתו והלך לשבות אצל בתו אפילו באותה העיר אינו אוסר על בני חצר.** אמר רב הלכה כר' שמעון ודווקא בתו. דאמרינן בתו לא שבקא ליה למיפק מטותיה היום. אבל אם הלך לשבות אצל בנו אוסר. שיתכן לו שיבא היום בחצירו. וכל היכא דחיישינן דלמא אתי בשבת אסור. **מתני', בור שבין שתי חצירות אין** ממולין ממנה בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוה י' טפחים כו'. אמר רב הונא למטה דקתני במתני' למטה בבור קרוב למים. למעלה למעלה ממש והוא על שפת הבור מתוכו. ורב יהוד' אמר למטה מן המים, כלומר יהיו הקנים משוקעין במים למטה מן המים [ט'] טפחים. ונראין הקנים למעלה מן המים טפח. למעלה למעלה מן המים. וצריך להיות מחיצת הקנים שהיא י' טפחים נשקעת בתוך המים טפח. פי' חייש רב יהוד' שלא יהיה זה דולה מחצי הבור שהוא רשות חבירו, וכן זה משל זה. לפיכך מצריך ראשי הקנים שיהיו בולטין מן המים למעלה טפח. או חוצבין ראשי הקנים במים טפח. למנוע הדלי מלילך ולחצוב המים מרשות חבירו. (ואי לא) [ואלא] הא דאמר רב יהוד' קורה ארבעה מתיר (ברחבה) [בחורבה]. ורב נחמן אמר רבה בר אבוה

א) אינו מובן ואולי דל"ל יתכן שיזדמן לבעל החצר ליטול החפץ בשבת ויטול לבעל החצר שם תפיסת יד. ב) כ"ה בכ"י ובד"ו העתיקו לבטלו. ג) אולי צ"ל הרי יש רשות לבעל החצר וכו'.